

"Kemmiyetin, keyfiyete nisbeten ehemmiyeti yok. Asıl ekseriyet, keyfiyete bakar." cümlesine göre; kemiyet ve keyfiyeti açıklar mısınız?

Kemiyet, "miktar, sayı , nicelik." demektir. **Keyfiyet ise**, "kalite, nitelik" manasına gelir. Bir tek çiçekteki hayat şerefini, milyarlarca taşa bulamayız. Aynı şekilde, bir böcekteki hayat, bütün bitkiler âlemini fazlasıyla tartar. Gerçek bu iken bir mü'minin şerefi dünyalar dolusu müşrikle, yahut ateistle nasıl kıyas edilebilir?. Birinci misâlimizde "hayat" keyfiyettir, ikinci misâlimizde ise "iman".

Yeryüzünde bir tek ümmeti olan yahut hiç ümmeti bulunmayan peygamberlerin yaşadığı dönemler de olmuş. O dönemlerde de yine bu Kâinat'ın Malik'i, o bir yahut iki sevgili kulundaki keyfiyetin hürmetine, nice kemiyetlere hayat hakkı tanımış, dünyayı başlarına yıkmamış. İlim de bir keyfiyettir; bir âlimi milyonlarca cahille mukayese edemeyiz. Söz keyfiyetindir, o tek âlimin dediği olur.

Biz, "**vazifeni yap, vazife-i İlâhîye karışma**" düsturundan hareketle, bütün gücümüzle kemiyetlere iman hizmetini ulaştırmaya çalışırız. Tebliğ hususunda kemiyet-keyfiyet münakaşasının çok uzaklarında dururuz. İman ve Kur'an hakikatleriyle tanışacak olan kalabalıklardan kaç kişinin, keyfiyet yönüyle, diğerlerinden daha ileri gideceğini bilemeyiz. "**Karşımda müthiş bir yangın var!..**" diyerek insanların imanını kurtarmaya koşan Üstad Hazretlerini düşünelim. O yananların hepsi kemiyettir. Ama yangın söndürülebilirse o kemiyetten çok keyfiyetler çıkacaktır.

Yananların hepsi Allah'ın kullarıdır. Kimi sefahat ateşinde, kimi gaflet, kimi dalâlet ateşinde yanıp kavrulmakta, ebedî saadetlerini kaybetmektedirler. Onlara acımak ve o perişan ruhlara iman ve Kur'an hakikatlerini ulaştırmaya çalışmak en büyük bir vazifedir.

Bunu ne dünyevî ikbâl için, ne de uhrevî saadet için değil, sadece ve sadece Allah'ın rızası için yapmak esastır. Bu niyetle çok insanların yardımına koştuğumuz halde ancak birkaç tanesine söz geçirebilsek, işte o zaman,

"Cenâb-ı Hakk'ın rızası ihlâs ile kazanılır. Kesret-i etba ile ve fazla muvaffakiyetle değildir."

sözünü hatırlar ve teselli buluruz; hizmetimize şevkle devam ederiz. Yoksa bu sözü, "bir iki kişi ile ilgilenip diğer yananları görmezlikten gelme" şeklinde anlamak,

kanaatimizce, doğru değildir. Nur hizmetinin dört büyük esasından birisi olan şefkat, buna müsaade etmez.

Bir başka açıdan:

Aynı ulvî davaya aynı safta yahut değişik cephelerde çalışan insanlar, bazen bir rekabet içine girebilir ve hizmet yarışını “benlik kavgasına” dökebilirler. Bu cümleyi, hizmet yarışında diğer arkadaşlarından daha fazla başarı gösteren ve çok daha ileri hedeflere ulaşan kişi söylemeli. Yani, “Ben bu kadar başarı elde ettim, ama bunların hepsi Rabbimin ihsanı. Bu konuda benden daha az muvaffak olan insanlardan kendimi daha üstün tutamam. Çünkü '**Cenâb-ı Hakk'ın rızası ihlâs ile kazanılır. Kesret-i etba ile ve fazla muvaffakiyetle değildir.'** demeli.”

Nefsimizin tembelliğini keyfiyet sayamayız. Kimin keyfiyetçe daha ileri olduğu bir kalp meselesi, bir ihlâs meselesidir. Bunun tayinini insafsız nefsimize bırakamayız.

“İnsan herkesi kendisinden üstün bilmelidir!”

düsturuna uyararak, kendimizi kemiyet bilmemiz kanaatimce en selâmetli yoldur.

* * *

Kemiyet, adet çokluğudur. **Keyfiyet** ise, bir şeyin esas ve kalitesidir. Kemiyet ile keyfiyet birbirlerinin zıddıdır. Kemiyet daha çok kalitesiz ve bol miktarda bulunma anlamında kullanılır. Keyfiyet ise az bulunur, ama kalitelidir. Mesela, elmas ile kömür; kömür boldur ve kalitesizdir, elmas ise azdır ve kalitelidir. Bin ton kömürün olmasından yüz gram elmasın olması evladır.

İnsanlar arasında da bu mana geçerlidir. Kalifiye ve keyfiyetli bir eleman kalifiye olmayan ve keyfiyetsiz bin elamandan evladır. Keyfiyetli bir insan bazen keyfiyetsiz bin elamandan daha fazla iş yapar ve daha verimli olur. Bu maddi manevi her alanda aynıdır.

Allah da insanların sayı ve adet çokluğuna değil, iman ve ibadet noktasından keyfiyetine bakıyor. Allah katında bir milyar avam Müslüman keyfiyetli olan bir Hazreti Ali (r.a) kadar önem kazanamaz.

Özet olarak, nitelikli az bir şey, niteliksiz çok şeyden daha önemli ve daha kıymetlidir.